

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio secunda. Vtrum hæc sit vera, homo factus est Deus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

homo factus est Deus, hoc est, factum est quod Deus est homo, & homo est Deus, & in hoc sensu vera est utraque propositio, & sic loquitur beatus Aug. ubi dicit, quod talis fuit illa unio quae faceret Deum hominem, & hominem Deum: quia per illam unionem factum est, quod Deus est homo, & homo Deus. Alio modo ly factum potest determinare solum subiectum, vel solum praedicatum, ut sit sensus, Deus factus est homo, vel homo factus est Deus & similiter ex parte praedicati Deus est homo factus, vel homo est Deus factus, & in hoc sensu utraque propositio falsa est, quia ponit factionem simpliciter circa suppositum diuinum quod importatur nomine Dei, vel nomine hominis in supposito. Est autem ibi falsitas, non propter principale compositionem, sed propter falsam implicationem ex parte subiecti, vel praedicati, sicut ista est falsa. Sortes albus currit dato quod curreret non esset tamen albus.

7 Neutrum autem istorum est bene dictum. Non primum, quia ly factus est, non est de his quae determinant compositionem: sicut possibile, necessarium, vel contingens: & ideo non est proprie resolutio istorum propositionum Deus factus est homo, vel homo factus est deus in hanc factum est quod Deus sit homo, vel homo Deus quoniam Aug. isto modo utatur. Nec secundum valet, quia hoc totum factus est locum tenet vni copulae verbalis. Est enim suppletio praeteriti huius verbi si fuerit. Et ideo sicut pro infanti incarnationis quereremus de ista Deus sit homo, vel homo sit deus, ita quod ly sit esset copula pura verbalis coniungens subiectum cum praedicato & non esset determinatio praedicati, vel subiecti: ita pro nunc quaerimus utrum haec sit vera Deus factus est homo, utendo hoc toto factum est pro sola copula verbali quam non licet diuidere. Sic ut ly factus sit determinatio praedicati, vel subiecti: & ly est sit copula quemadmodum alii dicunt. Sed hoc totum factus est, est solum vna copula, & sic patet primum.

8 QVANTVM ad secundum dicendum quod haec est vera deus factus est homo, quod patet sic: omne quod nunc est aliquid quod prius non fuit potest dici factum illud, sed filius Dei nunc est homo, & quandoque prius non fuit homo, ergo potest dici quod filius Dei, vel Deus factus est homo. Ad cuius amplioris declarationem notandum est quod fieri, vel factum esse quandoque attribuitur alicui absolute sine determinatione aliqua, ut si dicatur: Sortes factus est quandoque, verò cum determinatione addita, ut si dicatur: Sortes factus est albus, vel Sortes factus est mihi prope. Primo modo illud cui attribuitur fieri, vel factum esse est terminus, vel intrinsecè includit terminum factionis, quia cum factio non possit esse sine aliquo termino (Alioquin esset aliqua factio per quam nihil fieret) ubi autem fieri, vel factum esse attribuitur alicui absolute nihil est ibi praeter factionem, nisi illud cui factio attribuitur, ideo necessarium est quod illud sit factionis terminus, vel intrinsecè includat terminum. Isto autem modo non potest fieri, vel factum esse attribui Deo. Cuius ratio est, quia cui non potest attribui esse terminum factionis, vel includere ipsum intrinsecè illi non potest attribui absolute fieri, vel factum esse, sed Deus est huiusmodi, ergo &c. Maior patet ex dictis. Minor probatur, quia factio terminatur ad aliquod esse acquisitum per factionem. Sed per hoc nomen Deus non importatur aliquid esse acquisitum per factionem, ergo Deus non potest esse terminus factionis, & haec fuit minor, sequitur ergo conclusio.

9 Alio modo attribuitur alicui fieri, vel factum esse cum determinatione addita. Quod contingit dupliciter, vno modo quando illa determinatio est subiectiue inherens, sicut dicitur: Sortes fieri albus, & tunc illud cui attribuitur se habet in ratione subiecti respectu factionis & determinationis quae est terminus factionis, ut patet in exemplo dicto de Sorte albo, & hoc modo non potest fieri, vel factum esse conuenire Deo, quia omne quod se habet ad factionem & terminum factionis tanquam subiectum verè mutatur per factionem. Sed Deus est omnino immutabilis, ergo ipsi non potest attribui fieri, vel factum esse hoc modo. Alio modo quando illa determinatio non se habet inherenter, sed relatiue: ut si dicatur quod Sortes est factus mihi prope, & tunc non oportet quod omne illud cui attribuitur fieri, vel factum esse sit terminus vel subiectum factionis. Sed sufficit quod sit extremum relationis, quae

potest vni aduenire sine mutatione sui ex mutatione alterius, sicut ergo factus prope Sortem ex sola mutatione Sortis, quia venit ad me & sic est in proposito. Cum enim dicitur Deus factus est homo, fieri non attribuitur Deo absolute, nec attribuitur ei cum determinatione inherenter, sed cum determinatione respectiua, quae est realiter in humana natura, ex eo quod non habet proprium subistere, sed dependet ad personam diuinam in persona autem diuina est solum secundum rationem, & sic patet quod ista est vera Deus factus est homo.

10 AD primum argu. dicendum quod non sequitur Deus non est factus, ergo non est factus homo, nec est locus dialecticus à superiori ad inferius negado, sed potius est fallacia secundum quid ad simpliciter, quia fieri sumptum absolute accipitur pro fieri simpliciter, sumptum autem cum determinatione tenetur pro fieri secundum conditionem determinationis, licet autem natura humana det supposito generis proprii esse simpliciter. Tamen supposito diuino dat solum esse secundum quid, quia aduenit & in actu perfecto. Et ideo cum inferitur Deus non est factus, ergo non est factus homo, negatur factio secundum quid ex negatione factionis simpliciter. Si autem fieri absolute sumptum teneretur pro fieri quod est commune ad fieri simpliciter, & secundum quid, tunc ex negatione eius absolute soluta posset inferri negatio cuiuslibet fieri simpliciter, & secundum quid, sed modus loquendi hoc non habet.

11 AD secundum dicendum quod ista est vera Deus est homo, ut patet ex praecedentibus. Et cum dicitur autem est vera per se, aut per accidens. Respondetur communiter quod si attendatur ad suppositum sic est per se, quia suppositum habens deitatem idem per essentiam est habens humanitatem. Sed quantum ad formas importatas per terminos est per accidens. Quia Deus secundum quod Deus, siue in eo quod habens deitatem non est homo. Si enim Deus secundum quod Deus esset homo, Deus non posset non esse homo quod est falsum. Quod autem istorum proprius sit dicendum, puto quod magis proprie posset dici per accidens quam per se, quia omnis propositio vera per se, vera est cum reduplicatione termini supra se. Sicut homo secundum quod homo est animal, & secundum quod homo est risibilis, quia illud quod importatur formaliter per subiectum est ratio inherenter praedicati cum subiecto. Sed non potest dici quod Deus secundum quod deus est homo, quia quod importatur formaliter in nomine Dei non est ratio conuenientiae praedicari cum subiecto, sed sola vnitas suppositi, quae etiam in propositionibus per accidens est tota causa verificationis. Propter quod talis propositio magis est dicta per accidens quam per se, non propter hoc quod humana natura sit accidens, aut adueniat inherenter vel extrinsecè ad modi habitus, sed quia aduenit enti in actu, nec formaliter importatur nomine hominis, illud quod formaliter importatur nomine Dei, nec econuerso.

12 Ad tertium dicendum quod cum dicitur Deus factus est homo, fieri non attribuitur Deo ut subiecto factionis, nec ut termino acquisito per factionem, sed attribuitur ei ut extremo ad quod terminus factionis realem habitum dinem ratione cuius attribuitur ipsi fieri non simpliciter, nec per inherenteriam, sed per habitudinem relationis sicut declaratum fuit prius.

QVÆSTIO SECVNDA.

Vtrum haec propositio sit vera homo factus est Deus.

Tho. 3. q. 16. ar. 7.

Secundo quaeritur, utrum haec propositio sit vera, homo est factus Deus. Et videtur quod sic: quia ista deus factus est homo conuertitur in hanc homo factus est deus, sed prima est vera, ut patet ex praecedenti questione, ergo & secunda haec, scilicet homo factus est Deus.

2 Item omne quod nunc est aliquid quod non fuit prius potest dici factum illud. Sed homo nunc est Deus, & non semper fuit Deus, ergo verè potest dici quod homo factus est Deus.

3 Item in incarnatione factio, vel mutatio magis attribuitur naturae humanae quam diuinae. Si ergo illa verificatur Deus factus est homo, multo magis (ut videtur) potest ista verificari homo factus est Deus.

4 IN contrarium arguitur: quia aut homo tenetur pro natura, aut pro persona. Si pro natura non potest verificari: quia illa non est facta Deus. Si pro persona idem sequitur, quia persona Christi hominis non est facta Deus, sed semper fuit Deus, igitur &c.

5 RESPONSI O. Si ly factus esset proprie determinationis compositionis, tunc ista esset vera & propria homo est factus Deus: quia per incarnationem factum est qd hęc sit vera homo est Deus, sicut ista Deus est homo. Item si ly factus est diuideretur, ita vt ly factus esset determinatio subiecti, & ly est esset copula verbalis, adhuc ista posset magis verificari homo factus est Deus, quam ista Deus factus est homo sub hoc sensu, homo factus est Deus, id est, ille qui factus est homo, est Deus quod est verum: quia filius Dei qui factus est homo est Deus, ita quod esset predicta implicatio circa subiectum, sed illa deus factus est homo, non posset isto modo verificari: quia sensus esset, ille qui factus est Deus est homo, & hæc est falsa propter falsam implicationem circa subiectum. Sed quia neuter istorum modorum est proprius, vt dictum fuit in precedenti questione, ideo & si secundum predictos modos ista homo factus est Deus posset dici vera, non tamen propria.

6 Secundum autem tertium modum, qui solus est proprius predicta propositio non potest verificari propter duo. Primum est, quia quando alicui attribuitur fieri non absolute, sed cum determinatione oportet qd illud præexistat saltem secundum naturam factioni, vel determinationi: vt patet in ambobus modis immediate dictis. Sed homo non præexistit, nec natura, nec tempore ei quod est hominem fieri, vel esse Deum: quia licet humanitas fuerit prius ordine naturæ, qd vnita verbo, tamē non prius fuit homo quod est nomen suppositi, quā fuerit hominem esse Deum, sed simul: propter quod ista est falsa homo factus est Deus. Itē omnis propositio vera de præterito fuit aliquando vera de presenti. Sed ista homo factus est Deus, est de præterito, cui respōdet ista homo fit Deus, tūc quā de presenti. Sed ista nunquā fuit vera pro aliquo præterito homini fit deus: ergo ista quæ est de præterito homo factus est Deus non est vera, quod autem ista nunquam fuerit vera homo fit Deus: patet quia quod homo est nomen suppositi, sed nullum suppositum factum est Deus, ergo &c.

7 Ad primum argumentū dicendum quod ista Deus factus est homo non conuenitur in hanc homo factus est Deus, sed in hanc ille qui factus est homo est Deus, quæ est vera sicut & prima.

8 Ad secundum dicendum per interemptionem minoris: quia homo de quo verificatur nūc quod sit Deus, semper fuit Deus: quia, hoc est suppositum filii.

9 Ad tertium dicendū qd licet in incarnatione non sit mutata natura diuina, sed humana, tamē quia nomen hominis importat suppositum habens naturā humanā, & illud non præexistit ei quod est fieri Deum, sicut esse Deum præexistit ei quod est fieri hominem ideo ista verificatur Deus factus est homo, & non illa homo factus est Deus.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum hæc sit vera filius Dei prædestinatus esse homo.

Tho. 3. q. 24. art. 1. q. 2.

Tertio queritur vtrum hæc sit vera filius Dei prædestinatus esse homo. Et videtur quod sic: quia ista magis debet verificari, filius Dei prædestinatus esse esse homo, quam ista homo prædestinatus esse esse filius Dei, sed ista secunda est vera, ergo a fortiori ratione prima, maior patet: quia sicut magis verificamus istam, filius Dei factus est homo, qd istam homo factus est filius Dei. Ita debemus magis verificare istam, homo prædestinatus esse esse filius Dei. Minor probatur per Apostolum Rom. 1. qui loquens de Christo dicit. Qui factus est ei ex semine Dauid secundum carnem, id est homo, qui scilicet homo prædestinatus est filius Dei in virtute, ergo secundum istum ista est vera iste homo (demonstrato Christo) prædestinatus esse esse filius Dei, igitur &c.

2 Item factum in tempore non per naturā, sed per gratiā a Deo præuisum & præordinatū est prædestinatum. Sed factum est in tempore, qd deus est homo & homo est deus non per naturam, sed per gratiā vnionis & hoc fuit a deo

præuisum, & præordinatum: ergo prædestinatus est, igitur verax est vera, hæc filius Dei prædestinatus esse esse homo & hæc homo prædestinatus esse esse filius Dei.

3 IN contrariū arguitur, quia homo non dicitur equitocē de filio Dei, & aliis hominibus, puta Petro vel Ioanne. Sed de nullo alio potest dici, quod sit prædestinatus esse homo, non enim bene diceretur Petrus prædestinatus esse esse homo, ergo nec illud debet dici de filio Dei.

4 RESPONSI O. primo dicenda sunt aliqua de ratione prædestinationis. Et secundō videbitur an dictæ propositiones possint verificari.

5 QVANTVM ad primum sciendū est, qd prædestinatio potest accipi absolute, vt dicendo Petrus est prædestinatus, vel cum aliqua determinatione. Primo modo prædestinatio, est præordinatio diuina conferendi alicui in tempore illa quæ sufficienter perducant ipsum in beatitudinem. Quando autē prædestinationi additur aliqua determinatio, tunc importat præordinationē diuinam in illud quod per determinationem additur, vt si dicatur: Petrus fuit prædestinatus esse princeps Apostolorū. Vtrobique autem de ratione prædestinationis sunt tria. Primum est, qd illud ad quod aliquis prædestinatur aliquando est conueniar. Alioquin prædestinatio non haberet certitudinem. Secundum est, quod conueniat ei non ex se, sed ex alterius dono gratuito: quia prædestinatio proprie est eorum ad quæ virtus propria non attingit. Tertium est, qd illud ad quod aliquis prædestinatur sequatur prædestinationem, & prædestinatum, prædestinationē quidem: quia prædestinatio ratione præpositionis (quæ est præ) importat antecessorem ad illud de quo est, prædestinatum vero, quia illud ad quod aliquis prædestinatur conuenit ei per gratiam & ideo supponit ipsum: sicut gratia supponit naturam, & hæc de primo.

6 QVANTVM ad secundū dicendum, qd si esse prædestinatum sumatur absolute, tunc non conuenit filio dei, nisi cum reduplicatione expressa, vel subintellecta hac, scilicet inquantū homo: vt dicatur, vel saltem intelligatur filius Dei secundū quod homo est prædestinatus. Cuius ratio est, quia prædestinari absolute est destinari ad beatitudinem per alterius donū sibi in tempore gratis collatū. Sed illud non cōpetit filio Dei inquantum huiusmodi: quia non destinatur ad beatitudinē cum ipsa sit sua beatitudo, nec recipit ex tempore aliquod donū, per quod in beatitudinem tenderet, ergo ipsi non cōpetit esse prædestinatum: vnde ibi deficiunt duæ conditiones prædestinationis, quia beatitudo quā habet filius Dei non conuenit ei per gratiam, sed per naturā, nec sequitur ipsum tempore, vel natura cum sit vna natura, quare &c. Si autem dicatur filius Dei secundum quod homo est prædestinatus, vera est: quia beatitudo creata conuenit filio Dei secundum quod homo est, & conuenit ei ex gratuito dono Dei, & sequitur ipsum saltem ordine naturæ. Propter quod ibi concurrunt omnes conditiones prædestinationis prius posite. Ex quo sequitur, quod propositio illa vera sit.

7 Si autē sumatur prædestinatio non absolute, sed cum determinatione sicut sumitur in propositione de qua quæritur, sic dicendum qd prædictæ propositiones simpliciter non sunt negandæ tanquā in omni sensu falsæ. Quia tam scriptura sacra, qd sancti & Doctores alii vsi sunt talibus propositionibus, quia cū scriptura & sancti in dictis suis non semper seruauerunt omnimodam proprietatem loquendi, imō quandoque vsi sunt nomine patris pro toto, Exod. 1. Omnes animæ quæ egressæ sunt de fœmore Iacob, ibi sumitur anima pro homine, & Ioan. 1. Verbum caro factum est, id est, homo. Et Augu. frequenter sumit suppositum pro natura, vt vbi cunq; dicit hominē assumptum a verbo, id est, humanitatem.

8 Ideo de propositionibus, de quibus est quæstio. Dicendum est qd non sunt propriæ omnino, licet in aliquo sensu sint veræ. Inter illas tamē magis est impropria hæc, homo prædestinatus esse esse filius dei, qd ista filius Dei prædestinatus esse esse homo. Quod autem neutra istarum sit omnino propria patet, & primō de ista filius Dei prædestinatus esse esse homo, quia illud quod cōuenit alicui propria virtute & non ex dono gratuito non conuenit ei proprie per aliquam prædestinationem, sed esse hominē conuenit filio Dei per assumptionem humanæ naturæ, quæ